

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemnik velja: Za celo leto predplačan 15 gid., za pol leta 8 gid., za četrt leta 4 gid., za en mesec 1 gid. 40 kr.

V administraciji prejemnik velja: Za celo leto 12 gid., za pol leta 6 gid., za četrt leta 3 gid., za en mesec 1 gid. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gid. 30 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Štarnine prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 30.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr. če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemai nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 252.

V Ljubljani, v ponedeljek 3. novembra 1890.

Letnik XVIII.

Vabilo na naročbo.

S 1. novembrom pričela se je nova naročba na

„SLOVENKA“,

h kateri najljubše vabi

opravništvo.

Cena naročnini razvidi se na glavni lista, a na naročnike, ki se oglašajo, pa ne določajo naročnine, se ne ozira.

Kočevske razmere.

Interpelacija gledé odstavljenja g. Ivana Komljanca od c. kr. okrajnega šolskega nadzorstva se glasi:

„Visoko predsedstvo c. kr. deželne vlade!

Časniki so razglasili, da je bil meseca julija t. l. c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Ivan Komljanec v Kočevji neposredno po njega prevzvišenosti gosp. naučnem ministru od nadzorništva odstavljen, in da se je to tako zgodilo, da c. kr. deželni šolski svet ni bil prej vprašan, da se proti g. nadzorniku ni vršila prej nikaka disciplinarna preiskava, in da on prej niti na kak odgovor ni bil klican.

Po deželni postavi z dné 25. februarija 1870 o šolskem nadzorstvu ne imenuje c. kr. okrajne šolske nadzornike naučni minister, ampak le na podlogi trojega (terna) predloga c. kr. deželnega šolskega sveta, in to na šest let.

Zatorej je ta ministrov korak popolnoma ne- navaden in z ozirom na deželno postavo čisto nepričakovan, ter se sodi, da so ga provzročili kočevski agitatorji nemškega „šulferajna“, katerim nepri- stransko delovanje nadzornikovo ni bilo po godu, z

denuncijacij naravnost ministru poslanimi. Zakaj znano je, da imajo agitatorji nemškega „šulferajna“ navado, kovati vsakovrstne pritožbe, na katere nalo-ové potem od nevednih ljudij, tudi slovenskih, pod- pise, ter potem nadlegovati ž njimi šolske oblasti in še samega ministra.

Razumljivo je, da je pri teh okolinostih napravil ta slučaj na slovensko prebivalstvo najslabejši vtis. Čudno se zdi ljudem, da postopa minister za peščico Kočevjarjev s toliko eneržijo s prezirom c. kr. deželne šolske oblasti, brez kake natančnejše preiskave in brez ozira na deželno šolsko postavo, v tem, ko tam, kjer gre za ustavne pravice Slovencev, n. pr. na Koroškem, Štajarskem, Primorskem in v Istriji, vlada ne kaže niti eneržije, niti prave volje. Tudi podpisani mislimo, da ministerstvo c. kr. okrajnega nadzornika, predno preteče njegova šestletna dōba, brez nasveta c. kr. deželnega šolskega sveta ne more odstaviti, ker bi bile drugače dotične določbe deželne postave brez pomena. Vrh tega nam potrjujejo av- tonomni zastopniki c. kr. deželnega in c. kr. okraj- nega šolskega sveta, da proti g. Komljanecu ni bilo nikoli nikake opravičene pritožbe v obravnavi. Za- torej je vsa podoba, da je bil minister v kočevskih šolskih razmerah najbrž od neke nepoklicane strani silno slabo podučen, ter se spoštljivo podpisani us- jamo vprašati predsedstvo c. kr. deželne vlade: Iz katerih vzrokov in po katerih vplivih je bil imeno- vani g. c. kr. okrajni šolski nadzornik brez disciplinarne preiskave in brez vednosti c. kr. deželnega šolskega sveta odstavljen?

V Ljubljani, 31. oktobra 1890.

Sveteč, Kavčič, Lavrenčič, Pakiž, Ogorelec, Klun, dr. Tavčar, dr. Voš- njak, Povše, Hribar, dr. Papež, dr. Blei- weis, Detela, Murnik, Dragoš, Stegnar, Klein.

C. kr. deželni predsednik baron Winkler na to interpelacijo odgovori nastopno:

Hoté ali nehoté moli človek ganljivo molitev s cerkvijo: „Reši me, o Gospod, večne smrti oni strašni dan, ko se bodo nebesa tresla in zemlja! Dan jeze, oni dan turobe in groze, veliki in pre- bridki dan!“

V teh mučnih dvomih nam je jedina uteha in tolažba misel na milostnega Odrešenika, ki je iz ljubezni do nas zvršil veliko delo našega odrešenja na sv. križu, „da bi z istega lesa, s katerega je izšla človeku smrt, vstalo tudi življenje“. Zato

„Le križ nam sveti govori,
Da zopet vid'no se nad zvezdami,
Da vid'no v raji večnem se —
Nad zvezdami!“

Da-si je žalen spomin na bridko smrt, vendar navdaja vernika s sladko nado. Pogled na znamenje odrešenja ga utolaži, ker isti, ki je kedaj visel na njem, govoril je: „Jaz sem vstajenje in življenje; kdor v mé veruje živi, akoravno umrje“. More-li najti potrto srce slajšo uteho nego je ta? „Non moriar,“ „ne bom umri“, sme zaupljivo govoriti. Zato kristijanu smrt ni strahotna kakor brezvercu.

„Oj srečna, srečna duša ti,
In s tabo vsak, ki v Bogu spi!“

more govoriti kristijan vernemu pokojniku.

Kaj pa brezverec?

Kako nado moremo n. pr. zajemati iz teh-le vrstic glasovitega Büchner-ja: „Der Mensch hat kein Recht, sich als Wesen verschiedener und

„Meni vzroki, zaradi katerih je bil okrajni šolski nadzornik g. Komljanec v Kočevji od službe odstavljen, niso povsem znani, namreč vzroki, kateri so dali povod k temu g. ministru za bogočastje in uk. A če se oziram na priliko, pri kateri je bil šolski nadzornik gosp. profesor Komljanec odstav- ljen, se mi vendar dozdeva, zakaj je g. minister za uk in bogočastje tako postopal zoper tega šolskega nad- zornika. Odstavljen je bil namreč, ker je došel od- lok na neko pritožbo zastran učnega jezika na ljudski šoli v Dragi, in ko sem ta odlok od gospoda mini- stra dobil, sem razvidel, da s postopanjem okrajnega šolskega nadzornika gospod minister ni bil zado- voljen (smeš na levi in klici: Čujte! Oho! — Po- slanec dr. Tavčar: Zakaj pa ne?), šlo je namreč za učni jezik na ljudski šoli v Dragi. Ta ljudska šola ima svojo posebno zgodovino (poslanec dr. Tavčar: „žalostno“!). Ustanovljena je bila leta 1855, in ta- čas se je uvedel nemški jezik kot učni jezik. To je trajalo do leta 1866, v tistem letu se je stvar nekoliko izpremenila v tem smislu, da se je vpeljal kot učni jezik utrakvistični, nemški in slovenski jezik, in sicer prvo leto, to je, v prvem oddelku samo slovenski, v drugem letu pa nemški jezik za nemščino kot obligaten predmet, računstvo in spisje se je poučevalo v obeh jezikih; v tretjem letu poučevala se je mladina v veronauku v sloven- skem jeziku, v drugih predmetih pa v obeh jezikih, in v četrtem letu so se realni predmeti in veronauk razlagali v slovenskem, vse drugo pa v nemškem jeziku.

To je trajalo do leta 1879, ko je namreč bil okrajni šolski nadzornik g. prof. Linhardt. On s svoje strani je vplival na to, da se je stvar predru- gačila, in po njegovem nasvetu je šolski svet v Dragi sklenil, naj se uvede nemški jezik kot učni jezik s tem, da ostane slovenski jezik učni jezik za slovenščino kot obligaten predmet.

Leta 1883 pa je bila podana od občinskega

LISTEK.

Vseh mrtvih dan.

Omnes una manet nox.
Et calcanda semel via laeti.
Horac. Od. I. 28.

V pozni jeseni, ali bolje v začetku mrzle zime, ko je že porumenelo in odpadlo vse listje po dre- vesih in sadje dozorelo, ko je skoro vse življenje izginilo iz prirode in se je mati zemlja zavila v belo pregrinjalo, da se opočiše velikega truda, v tem tožnem času nas spominja tudi cerkev na min- livost vsega stvarstva. Koga ne pretresejo oni ve- ličastno-resni cerkveni obredi vseh vernih dan? Kli- čejo nam glasno: „Prah si in v prah se vrneš!“ Koga ne gane tožno-vzvišeno cerkveno petje?

Vse to nas opominja k resnobnemu premišlje- vanju o namenu človekovem na zemlji. Molečim za rajne svoje blage sorodnike in mile prijatelje, vsi- ljuje se nam bolj kakor sicer kedaj misel na lastno smrt. Pride gotovo; toda kedaj, kje nas bode za- lotila? Strah preleta človeka, in zona ga stresa, ako se vglubi v to premišljevanje. Pravičnik trepeti, in kaj še-le grešnik!

„Quid sum miser tunc dicturus,
Quem patronum rogaturus,
Cum vix iustus sit securus?“

höherer Art anzusehen; mit Allem, was lebt und blüht, theilt er gleichen Ursprung, gleiches Ende“. (Kraft und Stoff. S. 262.)

Kakšno modrovanje je to! Torej človek, po božji podobi ustvarjen in od Stvarnika samega od- ločen v kralja vesoljnega stvarstva, naj bi s smrtjo popolnoma zginil brez vsakega sledu? In vendar se celó vsa narava tako rekoč protivi in ustavlja po- polnemu uničenju.

To je res kristalizovana budalost onih, ki ho- čejo imeti norčave opice za svoje pradede. Po njih razumu in razsodnosti bi jim res kaj tacega utegnili prisoditi.

Pojdite se solit s tako filozofijo, ki ne razjasni duha in ne uteši srca; prava filozofija življenja je vložena v krščanski veri, kajti po njenih naukih je verniku tudi „vseh mrtvih dan“ — dan življenja!

J. Benko.

Križ neznanih.

(Obraz s selskega grobišča.)

Dasi je selsko grobišče med letom malo obi- skovano, Vseh vernih duš dan obišče je vsakdo. Istina je, da je tu videti mnogo manj omike, nego v mestu; nihče ne prireja dragocenih olupšav, in venci so običajno iz jesenskega zelenja, ali videti je pa tem več iskrenosti in pobožnosti. Veter raz- metava suho listje in vele cvetke, ki upogujejo svoje

astopa prošnja dež. šolskemu svetu, naj se zopet vpelje utrakvistični pouk, kakorsem je bil do leta 1879. Ta prošnja je bila uslišana dne 10. februarija 1883.

V istem letu, poleti namreč, je bil poslan tedanji deželni šolski nadzornik, sedaj pokojni Pirker, v Drago, da naj pregleda, kako se vrše stvari zaradi učnega jezika. Našel je, da je ostalo vse tako, kakor je bilo vrejeno leta 1879, namreč da je bil prej in potlej učni jezik nemški.

Dež. šolski nadzornik je poročal to deželnemu šolskemu svetu, in 28. avgusta leta 1883 je deželni šolski svet zaukazal, da se mora izpolniti prejšnji ukaz z meseca februarija, namreč da se mora uvesti utrakvistični pouk, pa v dveh oddelkih, in je pristavil, da, ko se bodo sprejemali otroci v šole, naj se natanko poizveduje, kateri so nemške in kateri so slovenske narodnosti, da se potem odločijo za dotični oddelek. Tak ukaz je bil izdan leta 1883, pa to se ni izvršilo do leta 1886, istega leta namreč, ko je bil imenovan okrajnim šolskim nadzornikom gosp. prof. Komljanec, zaradi katerega se je danes stavila interpelacija. On je izpremenil stvar tako, da se je uvedel slovenski jezik vsaj večjidel kot učni jezik, nemščina se je poučevala kot obližaten predmet. Zaradi tega početja se je čitalo po časnikih dovolj pritožeb, tako da se je pričela preiskava, in našlo se je, da ukaz deželnega šolskega sveta z leta 1883 res ni bil izvršen. Tedaj je deželni šolski svet leta 1889 izdal vnovič ukaz, da se mora izvršiti to, kar je bil ukazal leta 1883, namreč, da se mora uvesti utrakvistični pouk po omenjenih oddelkih.

Ali tudi to ni obveljalo, in zaradi tega je 45 sosesčanov iz Drage predložilo pritožbo naravnost naučnemu ministru. Naj smem nekaj stavkov te pritožbe prečitati z dovolitvijo gospoda deželnega glavarja. (Deželni glavar: „Prosim“).

Prošnja je pisana nemški ter se v slovenskem prevodu tako-le glasi (bere nemški):

„Mi smo prebivalci dragarske doline v okraju kočevskem ter imamo od leta 1850 javno ljudsko šolo, na kateri se je, ker je prebivalstvo mešano, — nemško in slovensko, — do najnovejšega časa poučevalo v obeh deželnih jezikih.“

To je leta 1889, meseca aprila pisano bilo (bere):

„Dejanjsko resnično je, kar se more konstatovati vsled preiskave, da se je v Dragi pouk v nemškem jeziku čedalje bolj krčil, tako, da se je prvotni, od visokega deželnega šolskega sveta vrejeni učni načrt popolno preustrojil in kočevski okrajni šolski svet storil že prve korake, da se nemški jezik iz spodnjih oddelkov popolno izključi.“

Srenjski predstojnik in predsednik krajnega šolskega sveta je, kakor smo kasneje izvedeli, nedavno visokemu deželnemu šolskemu svetu neko vlogo poslal, da bi se nemški oddelek v Dragi odpravil.

K sreči je visoka šolska oblast nakane Turkove zaprečila ter odklonila vlogo njegovo.

Upali smo, da se bode zdaj mir povrnil in da se bode naš učitelj podvrgel visokim naredbam.

Toda vkljub temu ostal je učitelj nepokoren in svojevolsjno poučuje v spodnjem oddelku samo slovenski.

To je tudi dejanje, ki je potrjeno po preiskavi.

Pred nekaterimi dnevi pa so prišli naši otroci iz šole domov in so v naše veliko iznenadenje pripovedovali, da je okrajni šolski nadzornik obiskal otroke (!!) vprašal, ali se hočejo v slovenskem ali nemškem oddelku poučevati.

Pričujoči so bili Turk in drugi udje krajnega šolskega sveta.

To postopanje gosp. okrajnega nadzornika je popolno nezakonito (Smeh na levi. — Poslanec dr. Schaffer: Prav res!), zato mi temu oporekamo in pri visokem c. kr. ministerstvu iskreno pomoči prosimo.

Mi stariši otrok smo dolžni in opravičeni, pošiljati svoje otroke v šolo, in nas treba vprašati o tem, ne pa šolarje na jednorazrednici, med katerimi so tudi nekateri po šest let stari.

Tako postopanje je nasilno, netaktno in nezaslišano. (Dr. Schaffer: Res je! — Dr. Tavčar: Mi smo že vse druge reči doživeli!)

Ker se sedaj v spodnjem šolskem oddelku nasproti ukazu c. kr. deželnega šolskega sveta, kakor bode sam pritrtil, jedino slovenski poučuje, tedaj je umevno, da se otroci predmetov učijo slovenski in na stavljena vprašanja odgovarjajo tudi slovenski. Toda iz tega sklepati na učni jezik otrok, bila bi velika napaka. (Dr. Vošnjak: Oho!)

Ne šestletni otroci, jedini stariši smejo se vprašati o materlnem jeziku in stariši smejo odločiti, ali se njih otroci uvrsté v nemški ali slovenski šolski oddelek.“

Na to pritožbo, katero je gospod naučni minister poslal deželnemu šolskemu svetu, bil je poslan v Drago gospod deželni nadzornik Smolej, ki je našel, da se res v nemškem jeziku ni poučevalo, kakor je bilo ukazano, in je dalje našel, da so se res po okrajnem šolskem nadzorniku g. Komljanecu izpraševali otroci sami, ali hočejo biti sprejeti v jeden ali drugi oddelek; gospod minister je po tem takem sprevidel, da je okr. šolski nadzornik gospod Komljanec segal predaleč; z razpisom z dne 15. julija l. 1890. je spoznal pritožbo opravičeno in naročil, naj se natančno izpelje ukaz deželnega šolskega sveta iz l. 1883. s to premembo, da naj se ne otroci, ampak stariši sami vprašajo, kam, v kateri oddelek, ali v nemški ali v slovenski naj se vsolajo otroci. Dostaviti moram, da, ker je gospod minister izgubil svoje zaupanje do šolskega nadzornika, se mu, če ima pravico imenovati šolskega nadzornika, tudi pravica ne more kratiti, odstaviti ga, kedar namreč do njega nima več zaupanja. V zadnjih 10 letih je žalibog bilo v Kočevji nič manj kot 6 okrajnih šolskih nadzornikov, namreč gospodje: Liphardt, Spintre, Hrovat, Gariboldi, Ambrož in zadnjič gosp. profesor Komljanec. Gospod minister je spoznal, da zlasti zadnji ni postopal nepristransko, ampak je preveč vplival na to, da se nemški učni jezik nadomesti s slovenskim.

To so, kar se meni zdi, vzroki, ki so gospoda ministra privedli do tega, da je odstavil gospoda Komljanca. Zdi se mi pa tudi, da skoraj ni mogoče najti tako nepristranskega šolskega nadzornika, bodisi Slovenca, bodisi Nemca, da bi mogel objektivno postopati pri nadzorovanju takih šol, v katerih se poučuje v jeziku, ki ni jezik njegove narodnosti. Slovenski šolski nadzornik nima torej pravega zaupanja pri Nemcih, nemški pa ne pri Slovencih, in zato namerava gospod minister — kakor lahko razodenem — tudi ločiti nadzorstvo, namreč izročiti slovenskemu nadzorniku slovenske, nemškemu pa nemške šole na Kočevskem.

Jaz mislim, da sem dovolj jasno govoril, sicer pa g. minister stvar morebiti še bolj razjasni, in če mi naznani še druge nagibe, iz katerih se je odstavil gosp. nadzornik Komljanec, hočem s tem ob svojem času seznaniti visoki zbor.

Dr. Tavčar vpraša, če je to definitiven odgovor na interpelacijo?

C. kr. deželni predsednik baron Winkler: Omenil sem že, da jaz za svojo osebo mislim, da so to pravi nagibi, zaradi katerih se je odstavil okrajni šolski nadzornik od službe. O tej stvari bodem poročal gospodu ministru in gosp. minister bode morebiti mogel navesti še druge nagibe. Sicer je razprava o odgovoru na interpelacijo dopuščena po opravnem redu.

Nato stavi dr. Tavčar predlog, da se v prihodnji seji prične razprava o tem odgovoru. Ta predlog pri glasovanju obvelja, in je dotičen razgovor na dnevnem redu jutrnje seje.

Interpelacija zastran nemške pridige v Dragi se glasi:

Visoko predsedstvo c. kr. deželne vlade!

V dragarski fari — po nemško Suchen — kočevskega okraja prikazale so se zadnji čas od nekih ljudi, kakor se pripoveduje, nahujskanih in podkupljenih od nemškega „Schulverein-a“, agitacije za nemške pridige.

Po zadnjem ljudskem popisu šteje ta fara 1495 prebivalcev in sicer 1243 Slovencev in 252 Nemcev, oziroma Kočevarjev.

Ti poslednji govoré med seboj neko narečje, katero sami imenujejo „Kóčebariš“, ter se baje precej loči od govornice drugih Kočevarjev, od pismene nemščine pa tako, da oni ne razumejo človeka, ki bi z njimi govoril pismeno nemščino in on njih ne.

Le nekateri možki, ki hodijo po svetu kupčevat, znajo tudi pismeno nemščino.

Nasproti pa znajo in prav dobro govoré vsi ti Kočevarji slovenski jezik.

Zatorej so bile v cerkvi, odkar ljudje pomnijo, vedno slovenske pridige in do najnovejšega časa, ko je začel rovat nemški „Schulverein“, ni bilo zastran tega nobene pritožbe.

Vsled omenjenih agitacij zdelo se je c. kr. deželni vladi in knezoškofijskemu konzistoriju potrebno poslati mešano komisijo v Drago, ter na samem mestu poizvedeti dejanjske jezikovne razmere in po-

(Dalje v prilogi.)

glavice do tál. Vreme se popolnem strinja z dnevom Vseh vernih duš. Priroda umira.

Siromak in bogatin hitita na grobišče; a tujec pride sém in se spominja na dom, na ono znano gomilo, pod katero počivajo njemu ljubi in dragi domači.

Slavnost Vseh vernih duš je ljudem praznik. Cerkve so polne, in na grobiščih vse mrgoli. Povsod je polno, a vendar vlada grobova tišina. Prijatelji si molče stiskajo roke, in sosedinje se pozdravljajo samo s pogledi.

Vsak najde grob svojih dražih, rosno oko upira vsaj tija, kjer so počivali pred leti in kjer je grob postljan za družega. Vsakdo? . . .

* * *

Na selsko grobišče prišel je lično oblečen gospod. Poznal ga ni nihče, a še manje jaz, ker sem bil sam tujec v istem kraju. Da bi bil prišel ob kaki drugi priliki, zrl bi bili vsi vanj, ali pa bi ga vsaj grobokop ogovoril. Zdaj se živa duša ne zmeni zanj. Videl sem, da gospod nese venec v roki, kakršni so po vaških grobiščih le redki. Skrbna roka vrtnarjeva gojila je lepe cvetke za Vseh vernih duš dan in jih je spretno splela v venec. A tudi rožice so pokukovale izmed zelenja. Tujec se odkrije. Bil je visoke, lepe postave, in kakor videti, boljšega stanú. Dolgo je pogledoval po grobiščih. Na obličji se mu je zrcalila toga in oči je imel rosne. Ni

vedel, kam bi se obrnil. Zrl je klečeče in moleče ljudi. Z očmi je iskal grobarja. Slednji pohlevno pride in vpraša, kaj želi gospod.

„Kje je tu grob Franceta Vrankarja?“

Tujec je takoj pomagal grobarjevemu spominu z darom. Mladi grobokop pomišlja. „Fr. Vrankar?“ To ime mu je bilo popolnem neznanu.

„Prosim, ima li kak spomenik ali križ?“

„Ne, ker mu ga nihče postavil ni. Mogoče, da se spominjate na goli grob?“

Ni vedel.

„Koliko let, prosim, je že, kar je bil tu pokopan?“ vpraša grobar.

„Kacih petnajst let.“

„Žal mi je, da vam ne morem ustrezati; jaz sem grobar po ranjkem očetu še-le deset let. Gotovo je bil že prekopan, ker imamo tu malo prostora.“

„Ali se kdo drug spominja ali pa imate zapisano, kje je bil pokopan Vrankar?“

„Tu si zapisuje grobe in kraj prijateljev samo ljudski spomin. Gospod župnik so to rekli; kdo bo pa tudi zapisaval grobe, ko često lastni otroci o svojih stariših ne vedó in ne skrbé zanje.“

Te besede so globoko segle tujcu v srce. Nima li prav? Kdo bo skrbel za imena in mesta mrtvih, ako se ne zglasijo ostali prijatelji, znanci ali celó lastni otroci?

V tujčevi glavi je kar vrelo. Vsaka beseda priprostega moža bila je zanj pereče oglje.

„Nisem kriv, saj nisem mogel“, izgovarja se tujec pred lastno vestjo in očitanjem svojega srea.

Kot prostak ostavil je pred mnogimi leti očetov dom, da služi cesarju in bojuje za domovino. Mati je že počivala pod črno grudo. Oče je tlačanil in sina tudi ni čakala boljša bodočnost. Vedno je rekel, da bode Jože v vojni postal srečen.

Stari Vrankar je imel dobro slutnjo. Škoda, da ni učakal prvega sinovega povišanja. Lotila se ga je huda bolezen. Pripeljali so ga v rojstno občino, kjer ravno zdaj sin išče očetovega groba. Dolgo ni užival občinskih dobrot, kmalu je umrl in bil pokopan na neznanem kraju.

Malokdo ga je poznal v življenji, pokopali so ga zgodaj v jutro kot siromaka in nihče ne vé za njegov grob.

Sin je po svojih močéh podpiral očeta; bil je daleč na tujem. Pri polku je bil vedno bolj povišan in imel je znanec v odličnih rodbinah. Služil je dve kapitulaciji ter se seznanil s sinom premožnega tovarnarja na Štirskem. Pomagal mu je, ga uril, podpiral in ko je doslužil, vzal je seboj Vrankarja sprva samo na obisk, konečno ga je vsprejel v pisarno za svojega uradnika.

Očetova slutnja se je spolnila; žal, da več ne živi, kako rad bi mu pomagal kot vrl sin!

trebe. Ali kaj se zgodi? G. okrajni glavar kočevski pl. dr. Thoman, ki je bil od vladne strani omenjen za to komisijo, ni čakal prihoda knezoškofijskega odposlanca, ampak je prišel 9. septembra t. l. sam v Drago in ondi, kakor se pripoveduje, začel nabirati podpise za nemške pridige; hodil je v ta namen od vasi do vasi, on se ni ustavil pri gosp. župniku, kot cerkvenem predstojniku; tudi ne pri županu in podžupanu, kot občinskem zastopniku, ampak po kočah znanih agitatorjev nemškega „Schulverein-a“, po katerih je dal zganjati ljudi skupaj, ter jih na vse načine pregovarjal, da naj prošnjo za nemške pridige podpišejo: kjer ni bilo gospodarjev doma, silile so se ženske ali sinovi za podpis in naposled je neki g. okrajni glavar naročal vsem, da kečar pride knezoškofijski komisar, naj ostanejo pri tem, kar so pred njim govorili.

Ako je tedaj vse to res, kar se pripoveduje, potem bi bil c. kr. okrajni glavar zapustil stališče nepristranskega c. kr. uradnika in postal sam najhujši agitator nemškega „Schulverein-a“.

Tako ravnanje bi bilo ne le samo nedostojno, temveč tudi nevarno, ker po eni strani vznemirjuje ljudstvo in budi v njem nezaupanje do gosposke, ter je, kakor se pripoveduje, res prišlo med razdraženim ljudstvom zaveljo podpisov do velikih preprirov in celo do resnih izgredov, po drugi strani pa se lahko zavodijo višje gosposke, da jednostransko podučene, storé napačne, morebiti celo krivične korake.

Podpisani smo trdno prepričani, da g. c. kr. okrajni glavar od c. kr. deželne vlade ni imel naloga loviti podpise za nemške pridige, temveč, da se je on samovoljno podal v službo nemškega „Schulverein-a“.

Podpisani si torej usojamo vprašati vis. c. kr. deželno vlado:

a) Ali je g. deželnemu predsedniku znano, da je bil okrajni glavar kočevski dne 9. septembra 1890 brez knezoškofijskega komisarja v Dragi in da je tam nabiral podpise za nemške pridige?

b) Ali je to omenjeni glavar storil po naročilu deželne vlade?

c) Kaj namerava deželno predsedstvo ukreniti, da se omenjeni okrajni glavar ne bo več vtikal v dragarske cerkvene zadeve in ne motil miru, ki je v tem oziru dozdej vladal v tej fari?

V Ljubljani, 31. oktobra 1890.

Svetic, dr. Tavčar, Kavčič, dr. Vošnjak, Povše, Hribar, dr. Bleiweis, Murnik, Stegnar, Klein, Lavrenčič, Pakiž, Ogorelec, Dragoš.

Deželni zbor kranjski.

(Šesta seja, dne 31. oktobra.)

(Konec.)

Pokritje pa znaša:

I. Obresti od obligacij 3847 gld. II. Doneski 19.210 gld. III. Razni dohodki 187 gld. Skupaj 23.244 gld. V primeri s potrebščino 302.446 gld. se kaže primanjkljaj 279.202. gld.

Jože se je često spominjal starišev, in trdno sklone, da bo šel v svojo domovino in obiše tu grob svojih starišev. Materni grob je bil že davno prekopan, po očetovem se zamán ozira.

Dolgo je stal tu mladi Vrankar obotavljajoč, dolgo je premišljal in vzbujal pozornost. Grobar zopet pravi, da nihče ne vé, kje je pokopan oče njegov; približno bi se še nekateri spominjali na mesto, kjer pokopavajo revne ljudi.

Ali tujec se ni zmenil za te besede. Odložil se je.

Hitro pristopi tja k velikemu križu, ki je nad vsem grobiščem raspenjal svoji roki, kakor bi bil poslednji spomenik onim pokojnikom, katerih se nihče več ne spominja, katerih nikdo ne obiše; ki so osiročeni i danes, ko se ljudska ljubezen tesneje nagiba k umrlim!

„To je križ neznanih“, šepče Vrankar, ter obesi prekrasni venec na Odrašenikovo vznožje. „Oče mi bode odpustil in vprejel to darilo; molitev ga bode našla povsodi.“

Tujec poklekne pred križem neznanih. Hkrati se zberó i drugi občinci in pokleknejo okolu mladega Vrankarja, ki je iz daljne tujine prišel obiskat Vseh vernih duš dan grob svoje matere in očeta; v tihi molitvi so se vsi spominjali že davno pozabljenega sosedu.

Če z novim letom obvelja nova postava gledé povikšanja učiteljskih plač, se bodo troški za učiteljske plače tako-le razdelili:

Po izkazu deželnega šolskega sveta bilo je pri sestavljanju proračuna za l. 1891. vseh učiteljskih služb 530; od teh jih pride:

I. 5%, to je 26 v I. plačilno vrsto à 700 gl., skupaj 18.200 gld. II. 10%, to je 53 v II. plačilno vrsto à 600 gld., skupaj 31.800 gld. III. 35%, to je 186 v III. plačilno vrsto à 500 gld., skupaj 93.000 gld. IV. 50%, to je 265 v IV. plačilno vrsto à 450 gld., skupaj 119.250 gld. Skupaj 262.250 gld.

Od te potrebščine pa je treba odbiti prihranek pri provizoričnih učiteljih, katerih je sedaj 70. Ti učitelji bodo po novem zakonu dobivali samo po 360 gld. na leto, ter se prihrani pri vsakem 90 gld., kar znaša za 70 takih učiteljev 6300 gld. Namesto 262.250 gld. se bode torej potrebovalo za plače učiteljev le 255.950 gld., od katerih je pa odbiti še 30% interkalarni znesek 7678 gld., tako, da bodo vse plače znašale 248.272 gld. Vsled povekšanja plač odpadejo dopolnilne doklade k plači, ki so proračunjeni na 1100 gld., in stanarine za nekatere nadučitelje po deželi v znesku 954 gld.; za ljubljanske učitelje pa se stanarina povekša od 1280 gld. na 1860 gld.

Potrebščina za aktivitetne užitke učiteljev se po tem pojasnilu za l. 1891. sestavlja tako-le:

1. Plače 248.272 gld. 2. Dopolnilne doklade k plači odpadejo. 3. Službene doklade kakor sedaj 24.286 gld. 4. Opravilne doklade kako sedaj 13.246 gld. 5. Dopolnilne doklade k opravilnici kakor sedaj 75 gld. 6. Stanarina za ljubljanske učitelje 1860 gld. 7. Stanarina za nekatere nadučitelje na deželi odpade. Skupaj 287.739 gld., v primeri z dosedanjo potrebščino 278.557 gld. se kaže torej vsled novega zakona povikšanje te potrebščine za 9182 gld.

Druga potrebščina ostane nespremenjena, samo pri podporah vsled bolezni, ki znašajo sedaj 2500 gl., bode se dalo z ozirom na boljše plače po sodbi deželnega šolskega sveta 1000 gld. prihraniti. Če torej še ta znesek odbijemo od prej navedenih 9182 gl., ostane 8182 gld., za katere se pomnoži prej proračunjena potrebščina. Finančni odsek predlaga, da naj se v ta namen v proračun postavi okrogli znesek 8000 gld., tako, da znaša vsa potrebščina 310.446 gld., ves primanjkljaj pa 287.202 gld.

Konečni nasveti finančnega odseka se glasé:

Pred vsem se učiteljevi siroti Ani Adamič podaljša miloščina letnih 60 gld. za leta 1890, 1891 in 1892.

Potem se pri splošnji razpravi oglasi g. Svetic, poudarja potrebo narodne vzgoje v ljudskih šolah in gojitev materinega jezika ter omenja, da je na Kočevskem v nemške šole vsolanih več slovenskih otrok, ki ostajajo brez pravega pouka. Po njegovi pozvedbi je v Nemški Loki 50 takih otrok (Braune ugovarja: so vsolani v Črnomelj! — Deželni glavar seže po zvončku —), v Spodnjem logu 20, v Štalcarjih 20, v Morovcu 10, v Zdihovem 15. Treba je skrbeti tudi za poduk teh otrok, zato nasvetuje naslednjo resolucijo:

„Deželnemu odboru se nalaga:

- naj poizvé natančno, koliko slovenskih otrok pohaja v kočevske ljudske šole z nemškim učnim jezikom;
- naj dogovorno s c. kr. deželnim šolskim svetom skrbi, kolikor mu je mogoče, da bodo ti otroci poučevani v svojem materinem jeziku;
- kolikor on tega ne more doseči, naj pripravi za prihodnje zasedanje deželnega zbora primerne predloge.“

Poslanec Hribar v obširnem govoru razpravlja preobilnost pouka v nemščini, graja deželni šolski svet, da se tako malo ozira na sklepe deželnega zbora in da še zdaj ni odgovoril na sklep, storjen l. 1888. gledé poučevanja nemškega jezika na ljudskih šolah. Zlasti pa dokazuje govornik iz letnega poročila o ljubljanskih ljudskih šolah, ki ga je sestavil c. kr. okrajni šolski nadzornik profesor Levec in ga objavil mestni okrajni šolski svet, da je na nemški deški in dekliški šoli veliko več slovenskih otrok kakor nemških.

Poslanec Schaffer zagovarja nemške šole v Ljubljani in Svetcu odgovarja, naj bi bil svojo resolucijo raztegnil tudi na nemške otroke, ki obiskujejo slovenske šole; potem se oglasi dr. Vošnjak

in pové poslancu Hribarju, da je odgovor deželnega šolskega sveta gledé na nemški jezik te dni došel, da se pa deželni odbor še ni mogel z njim pečati. Glavni obseg njegov je, naj ostane v tem oziru pri sedanjih vredbi.

Poslanec Svetic odgovarja dr. Schafferju in zavrača njegove trditve, potem govori poslanec Stegnar o nadaljevalnih obrtnih šolah, ki sicer niso v tesni zvezi z ljudsko šolo, nekoliko pa vendar-le. Dobro in koristne so, in hvaležni smo vladi za njeno napravo; ali ona izroču nadzorstvo možem, ki niso zmožni slovenskega jezika in ne morejo presojati napredka naših učencev. Zato bi bilo prav, da se to nadzorstvo izroči slovenščine zmožnim strokovnjakom; v ta namen predlaga resolucijo:

„Slavno c. kr. deželno predsedništvo se naprosi, da bi blagovolilo pri visokem c. kr. naučnem ministerstvu posredovati, da bi poklicalo za določbo prihodnjih 4 let v šolsko nadzorstvo za obrtno nadaljevalno šolstvo na Kranjskem slovenščine večšega strokovnjaka.“

Deželni predsednik baron Winkler pravi, da se danes ni nadejal nasprotnikov na levi strani te zbornice, ko jih je sicer v tej zadevi imel na desni strani. Gledé učencev na Kočevskem omenja, da se za vsacega posebej ne more napravljati šola, da bo pa vlada odpravila napake, kjer jih bode zapazila. Starišem se mora prepuščati pravica, kakšen pouk želé za svoje otroke, ker oni najboljše vedó, kaj jim je potreba. Omike otroci pač ne dobé v ljudski šoli, pač pa nekoliko znanja nemškega jezika, v kolikor ga potrebujejo za kupčijo in za življenje. Gledé naredb deželnega šolskega sveta o poučevanju nemščine v ljudskih šolah se je deželni šolski svet držal § 6. državnega šolskega zakona. V dotični seji so bili veljavni možje, ki so to sklenili, in ni bilo povoda izpreminjati dotičnega sklepa. Samo ena občina se je pritožila in ustreglo se je njeni želji.

Po konečnem govoru poročevalca Kluna se prestopi v nadrobno razpravo.

Oglasi se poslanec Hribar in predlaga, da se pri Ljubljani zbrise 600 gld. za novo učiteljico na nemški dekliški šoli, in naj se pri nagradah namesto tega sprejme 400 gld. za nameščevalno učiteljico; deželni šolski svet pri nemški šoli ravna tako, kakor pri slovenskih šolah, ter novo službo ustanovi še le po petletni skušnji, kakor zahteva šolski zakon.

Poročevalec Klun vpraša vladnega zastopnika, deželne vlade svetovalca Merka, kako je s to šolo, in je-li mogoče, da pouk ne zastane, če se nadomesti provizorična učiteljica? Gosp. vladni zastopnik odgovarja, da je služba ustanovljena v sporazumu z deželnim odborom in tudi že razpisana, in da se ima skoraj oddati. Poročevalec Klun odgovarja, da se mora v tem slučaju oporekati nasvetu poslanca Hribarja, ker ima po dosedanjem zakonu deželni šolski svet pravico ustanovljati službe in da se morajo potrebni troški postaviti v proračun. Tudi deželni glavar je tega mnenja in poudarja, da predloga Hribarjevega ne more dati na glasovanje. Plače učiteljev potem obveljajo brez premembe po nasvetu finančnega odseka.

Druge točke obveljajo brez ugovora, ko pa pride na vrsto znesek 600 gld. za neobligaten pouk nemščine na večrazrednih slovenskih in slovenščine na večrazrednih nemških šolah, prosi dr. Tavčar, da bi se o tej točki glasovalo izrečno. Za njim se oglasi poslanec Kersnik in omenja, da nekaj v zraku vrši, kakor da bi bil ta znesek v nevarnosti. Vpraša torej, od kod je to prišlo, da večina ne mara dovoliti tega zneska?

Gosp. deželni predsednik baron Winkler priporoča, naj slavni zbor ne odkloni tega zneska, ki se je dordaj devoljeval vsako leto. Pač je lani poslanec Hribar ugovarjal tej točki, ali ponemčevanja se ni bati, če se dovoli ta znesek, stariši želé pouk nemščine in dolžnost deželnega zastopa je, skrbeti za to potrebščino. Res se veliko ne doseže s tem malim zneskom, ali nekoliko vendar le koristi, in je nekako znamenje dobrohotnosti proti nemškim sodeželanom; reč je bolj političnega pomena, zato naj slavni zbor pritrdi predlogu finančnega odseka.

Poročevalec Klun odgovarja, da se tudi po njegovi misli ni bati, da bi mogel kdo s 600 gld. ponemčiti slovensko mladino. Svoje nazore o tem znesku je že lani obširno razvijal v visoki zbornici, zato mu jih ni treba letos še enkrat ponavljati. On je tudi letos na istem stališču in bode glasoval za

predlog finančnega odseka. Če pa g. posl. Kersnik vpraša, od kod je to prišlo, da večina letos nasprotuje tej potrebnosti, mu mora odgovarjati, da sicer ne vé, kako bo glasoval g. Kersnik, ali kak drug poslanec, da je pa že iz tega, kar se je danes godilo v deželni zboru, kar je razvidno iz stavljenih interpelacij in kar se je v finančnem odseku omenjalo gledé šole v Čepelah, ki pride tudi danes na vrsto, umevno, ako mnogi poslanci nečejo glasovati za teh 600 gl. Njemu se ne zdi, da bi bilo to posebnega pomena in bi imelo Bog vé kake posledice. Če je to politično vprašanje, bi smel ta znesek primerjati dispozicijskemu zakladu, ki ga dovoljuje državni zbor, o katerem pa vlada leto za letom poudarja, da ga ne smatra kot zaupnico za vlado. Tudi z dobrohotnostjo proti Nemcem nima ničesar opraviti, ker ta znesek ni namenjen za nemške, ampak za slovenske otroke. Če bi se odklonil ta predlog, bi se torej ne imeli nemški prebivalci pritoževati, da so bili prikrajšani.

Gosp. deželni predsednik se še enkrat oglasi, da opozarja, kako čudno je poročevalec zagovarjal nasvet finančnega odseka, in poslanec Detela vpraša: Kaj poročevalec prav za prav nasvetuje?

Poslanec Klun odgovarja, da je v imenu finančnega odseka predlagal znesek 600 gl. za neobligatni pouk nemščine in da se je skliceval v opravičenje tega zneska na lanski obširen govor, ki ga je v tem oziru kot poročevalec imel na ravno tem mestu. Kakor lani, bode tudi letos glasoval kot poročevalec za predlog finančnega odseka. Če se mu pa stavljajo vprašanja, mu mora biti kot poslancu vendar dovoljeno, na ta vprašanja po svojem prepričanju odgovoriti.

Pri glasovanju se znesek 600 gl. s 15 glasovi proti 14 odkloni, kar vzbudi mej narodnimi poslanci glasno odobravanje, mej velikoposestniki pa nemir, ki se je razodeval pri naslednjih točkah, za katere poslanci niso imeli dosti pozornosti, ker se jih je z obeh strani mnogo umaknilo v postranske sobe, kjer so se živahno razgovarjali o ravno kar dovršenem glasovanju. Deželni glavar je moral zvončkat in reditelja prositi, da naj poslance pokličeta v dvorano. Vsled ravnokar omenjenega sklepa se je potrebnost in vsled tega tudi primanjka zmanjšala za 600 gl. ter bode treba iz deželnega zbora za normalno šolski zaklad dodati 136.600 gl. Po nasvetu poročevalca so bili konečno nasveti finančnega odseka s to premembo potrjeni tudi v tretjem branji.

V razgovor pridete potem še resoluciji, ki sta ji nasvetovala poslanca Svetec in Stegnar in ki obveljate brez ugovora.

Za druge točke bilo je prav malo zanimanja in so poročevalci večidel govorili sami zá-se. Tudi ni bilo pri nobeni stvari razgovora več. Rešeni ste bile prošnji okrajno-cestnega odbora v Postojini za uvrstitev okrajne ceste iz St. Petra čez Trnovo mej deželne ceste po nasvetu poročevalca dr. Tavčarja s sklepom, da se izročite deželni odboru v natančnejšo preiskavo in pretresanje.

Ravno tako je obveljalo poročilo dr. Papeža o § 5. letnega poročila gledé občinskih reči brez ugovora.

Ker je bila ura že poltred popoldné, deželni glavar sklense sejo in prihodnjo sejo napové za torek dne 4. novembra. Na dnevni red dene ostalih osem točok zadnjega dnevnega reda in pa razgovor ob odgovoru g. deželnega predsednika gledé okrajnega šolskega nadzornika Komljanca, ker je bil dotični predlog dr. Tavčarja v zadnji seji pri glasovanju sprejet z veliko večino.

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. novembra.

Notranje dežele.

Clan gosposke zbornice baron Helfert konča danes svoje 70. leto. Pol stoletje že deluje vrli mož za prestol in altar, za vednost, slovstvo in in umetnost in tudi sedaj ga njegova pozna starost ne ovira v plodonosnem literarnem delovanju. Pri lanskem katoliškem shodu bil je Helfert načelnik odseka za vednost in umetnost ter je družbi s svojimi katoliškimi tovariši učenjaki snoval lepe načrte za prihodnje skupno delovanje; znana Leonova vednostna družba, ki se ima osnovati, rodila se je v njegovi glavi.

Pri dopolnitvi volitvi v deželni zbor Dolenje-Avstrijske v Badenu je bil pri drugi volitvi izvoljen župan Thoma, ki bo v deželni zboru najbrže oklenil se poslanca Schöffelna, ki stoji nekako v sredi medstrankama.

V moravskem deželni zboru se bavijo s preosnovo Slovanom krivičnega volilnega reda in sicer želé konservativni veleposestniki, da se pravično razdelé mandati v velepospstvu; dr. Šrom pa je predlagal, kakor že več let zaporedoma, da se pomnoži število poslancev za kmetске občine. Posebno umeten mora pač res biti volilni red, da petina Nemcev na Moravskem ukazuje štirim petinam moravskih Čehov.

Veliko italijansko demonstracijo so napravili Lahoni v Zadru, in sicer so v gledišču iz galerije trosili listke, na katerih je bilo zapisano: „Mi hočemo italijanske šole“. To rogoviljenje lahonsko je naperjeno proti znanemu šolskemu predlogu dr. Klaiča, s katerim se vstreza tudi željam dalmatinskih Slovanov v šolskem vprašanju.

Vnanje države.

Rim. Leon XIII. je zopet spregovoril o irskem vprašanju. V istem času, ko je Gladstone napadal angleško vlado zaradi poslanca pri Vatikanu, razposlal je papež pismo Irceem z naročilom, da naj se prebere po irskih cerkvah. V tem pismu omenja silno slabe letine v deželi, opominja posestnike, da naj človeško ravnajo s svojimi zakupniki in da naj jih ne preganjajo z zemljišč, ako v teh slabih časih takoj ne morejo opraviti najemnine. Nasproti pa obsoja papež znani „boycott“ in sploh vsa prisilna sredstva, katere vporablja narodna zveza, da bi se znebila krutega angleškega jarma.

Srbija. Iz Belega Grada se poroča 31. okt.: Postavni načrt z ozirom na odgovornost ministrov, določuje zapor za vsacega ministra, kateri bode podpisal ukaz, vsled katerega bi ustava popolnoma, ali vsaj deloma prenehala, kršila se volilna postava, vplačevali nedovoljeni davki, prišla srbske armada v tujo službo ali se dovolilo tuji armadi okupacijo ali prehod skozi srbske pokrajine. Drugi prestopki pa naj se kaznijo po splošnem kazenskem zakoniku. Na predlog 20 poslancev izvrši se zatožba lahko z dvema tretjinama večine. Obsojen minister se ne sme niti pomilostiti, niti se mu ne sme kazni zmanjšati brez dovoljenja skupščine.

Rusija. Iz Peterburga se poroča 30. oktobra: Policijski načelnik, general Gresser, izdal je naslednji ukaz: Ker se je zopet zapazilo, da ostanejo v gotovih slučajih družine iz Rusije prognanih židov, kateri nimajo pravice bivati na ruskih tleh, še nadalje v Rusiji, opozarjam, da policijski nadzorniki vestno in natanko izpolnujejo ukaz s 15. oktobra 1888. leta, vsled katerega moraja tudi njihove družine s prognanimi židovi iz Rusije. Kakor je videti, gre ruska vlada zmirom bolj do živega „izvoljenemu ljudstvu“.

Nemčija. Z ozirom na prihodnji shod nemškega državnega kancelarja Caprivija in italijanskega ministerskega predsednika Crispijja, piše „Reichsanzeiger“ naslednje: Italijanski vladni krogi se močno veselí prihodnjega obiska nemškega državnega kancelarja, kateri je nov dokaz spoštovanja in veljave, katero ima Italija pri svojih zaveznikih. Uradni in poluradni listi naravnost pravijo, da morajo biti tega dogodka „veseli ne le prijatelji tesne zveze med Italijo in Nemčijo, marveč sploh vsi Italijani“. Ni dvomiti, da bode shod imenovanih državnikov še bolj utrdil vezi med Nemčijo in Italijo. „Državni kancelar“, piše „Riforma“, „bode našel v Italiji odkritosrčno prijateljstvo, katero se mera tembolj pokazati, ker zahtevajo politički dogodki, kateri so združili obe deželi, in ker nima nič v sebi, kar bi utegnilo druge žaliti. — Tako piše Crispijevo glasilo; kako nasprotno pa pišejo časniki radikalcev, poročali smo vže na tem mestu in kaj menijo o tem Vatikanski listi, je tudi znano.

Italija. Gibanje za volitve, katere se bodo vršile 23. novembra v Italiji, je od dne do dne živahnije. Volilni oklic južnoitalijanske naprednjaške opozicije, podpisan od bivših ministrov Maglianija, Tajanija in Nicotere, je naperjen pred vsem proti Crispiju ter kritikuje njegovo politiko, s katero je najprvo Franciji nasprotoval, potem pa se jej začel zopet sladkati in hliniti. Pred vsem pa je slaba Crispijeva afriška, gospodarstvena in finančna politika. Nadalje graja fiskalizem davčnega zistema, nevrejenost zgradeb, toda o trodržavni zvezi molči. Crispijev govor, ki ga je imel povodom svoje slavnosti v Florenci, pokazal je svetu italijanske države nezmožnost nasproti vnanjim državam, Vatikanu in radikalcem. Oklic svetuje, naj se ne nalagajo novi davki, naj se uredé finance s štedljivostjo ter odstrani vsak davek, ki bi oviral razvoj narodne obrti. Radikalno časnikarstvo pa pravi, da je vsa opozicija le v tem jedina, da graja finančno politiko italijanske vlade. — Iz Rima se poroča 31. p. m.: Tukajšnje društvo „Pro Patria“ je sklenilo podpirati društvo „Lega nazionale“, katero se bode osnovalo v Trstu. — Zopet bode vzdignila hidra italijanskih irredentovcev svojo glavo v Trstu. Komaj se odbije ena glava tej pošasti, vže sika z drugo proti Avstriji. Quousque tandem!

Grecija. Volitve v zbornico so končane in sicer kažejo vspehe ugodne za opozicijo, kakoršnih ni skoro pričakoval najbolj vročekrvni vladni nasprotnik. Trikupis sveda je moral takoj odstopiti in Delyanis je prevzel osnovo novega ministerstva. Delyanis pri tem ni imel posebnih težav, ker si je priborila opozicija pri volitvah tri petine poslancev, ki bodo razven frakcije pod načelništvom Rhallija, stalo vedno na njegovi strani. — Drugo vprašanje pa je, bo-li novo ministerstvo koristilo Grški?

znano je namreč, da je Delyanis panthelenist, ki je hotel l. 1886., ko je bil tudi na krmilu, vojsko z Turčijo, ko bi ga Evropa odločno ne bila zavrnila. Ako bode podpiral Rhalli načelnik srednje stranke v vihravi zunanji politiki Delyanisa, tedaj se je zopet bati homatij na južnem Balkanu, ker so prijateljem Velike Grške sedanje meje pretesne.

Izvirni dopisi.

Od Male Nedelje, 31. oktobra. (Dogodki v „Rožnem dolu“). Kot pojasnilo notice o dogodku v „Rožnem dolu“ blagovolite priobčiti naslednje poročilo: V Drakovcih, majhne pol ure od malonedeljske župnijske cerkve je ozka dolina, zdaj imenovana „Rožni dol“, nad njo pa majhna šuma, poleg katere prebiva samična posestnica Gera Firja z dvanajstletno deklico Alojzijo Vrabel. Ta deklica trdi, da je od magdalenske nedelje že večkrat ob 2. uri popoldne in zvečer v mraku videla v bližnji šumi razne prikazni, največkrat prikazen Device Marije, podobne Lurški Materi božji. Okoli srede meseca oktobra so se začeli tudi drugi ljudje ondi zbirati, nekdo je hojko, pri kateri je deklica stala, z ograjo ograjil, s cveticami in svečami okinčal in zbrano ljudstvo je začelo ondi moliti in na svojo roko nekako službo božjo obhajati. Število radovednih obiskovalcev je od dne do dne naraščalo, zlasti ob nedeljah in petkih, zato je okrajno glavarstvo bili prisiljeno dva redarja od sv. Jurja tje poslati, da bi za mir skrbela in kolikor bi bilo mogoče nepoklicane in radovedne tujce odvrčala. V nedeljo 26. oktobra je bilo okoli 3000 radovednih ljudi v omenjeni dolini. Redar je deklici zaukazal, da tisti dan ne sme v šumo iti, in deklica je ubogala in odšla s teto v cerkev. Okoli 2. ure pa so nekateri zahtevali, naj deklica tje pride, kar je redar odrekel, češ, deklica ne sme priti, ker se tukaj preveč ljudi zbira, kar je iz zdravstvenih ozirov prepovedano. Če hočejo moliti, naj molijo potem pa naj gredó domov. Ta dobrohotni opomin so nekateri slabo razumeli in začeli godrnjati; eden je bojda redarju sam rad na nogo stopil, in ko sta ga redarja hotela odpeljati, so se jima drugi ustavili. Nekateri so postali tako razdraženi, da sta se redarja morala začeti umikati. Kakih 30 fantov je šlo za njima, in ker niso opominov redarjev poslušali, je eden ustrelil proti razgrajalcem ter ob enem dva moška ustrelil. Prvi je Anton Zemljič, 24 let star, samičen čevljar od sv. Jurja, drugi pa oženjen čevljar iz Logarovec pri sv. Križu. Ta žalostna dogodka je kriva, da zdaj posvetna oblast mora vsak shod v tem kraju zabraniti, in če drugače ne bo šlo, bode se morala sila rabiti.

Ko je visokočastiti knezoškofijski ordinarijat o teh rečeh izvedel, zaukazal je takoj po sosednjih cerkvah oznaniti, da se na čudežne prikazni v „Rožnem dolu“ ne sme verovati, dokler jih višja cerkvena gospóska ne preišče in za resnične spozna, ljudstvo pa mora od teh shodov odjenjati in tudi druge od tega odvrčati. Duhovniki pa so že od začetka vse storili, kar se je dalo, da bi lahkoverno in radovedno ljudstvo od tega kraja odvrčali, pa žalibože zastoj. Po omenjenem žalostnem dogodku bodo se morda ljudje spametovali ter ubogali prepoved cerkvene in posvetne oblasti, sicer bi morali posledice sami sebi pripisovati. Ostro preiskovanje, ki se zdaj natančno vrši, bode pokazalo, kdo da je kriv omenjenih dogodkov. Graška „Tagespošta“ ki je v prvem poročilu hudobno vprašala: Und die Geistlichkeit? je v drugem poročilu konstatirala, da se duhovščina pravilno obnaša in ljudstvo svari, vendar babjeverstvo in radovednost ljudstva zmagujeta trezne in dobrohotne opomine duhovništva.

Iz Prage, dné 29. oktobra. (Narodno šolstvo na Češkem. — Prva češka mati po smrti — sežgana.) [Konec.] Gola, a žalostna istina, da se na Češkem povsem 16.027 čeških otrok vzgojuje po „šulferajnskih“ mučilnicah. Nad 16.000 dece je izgubljenih za Čehe, deloma vsled nevednosti in nezavedanja starišev, deloma vsled krivde neprijateljev. Kdo je tega torej kriv, in kje je od pomoč? V Pragi je dostatek izbornih čeških šol, v čeških okrajih so pa tega krivi predvsem stariši sami, ki pošiljajo svoje otroke v nemške šole; po nemških okrajih je pa nedostatek čeških šol. V prvem slučaju bi najbolje še pomagal kvičalov zakon, v drugem pa „Solska Matica“, ko bi jo bolje podpirali. Vendar je pri tem tudi to tolažilno, da se češke šole množé; ker na jedni strani Čehi zgublajo vsled ponemčevanja, na drugi pa zopet pridobivajo po prirojenem razvoju!

Češki narod ima iz povestnice najsvarilnejše poučenje, da je bilo zanj od pamtveka pogubno: opičenje po tujini. Ni ga morebiti na svetu naroda nad Čeha, da bi bil bolj vnemljiv. Kjer se pojavi kaka novotarija, takoj jo morajo imeti tudi Čehi brez ozira na to, je-li ona njim povspešna ali ne. Kjer se je pojavila bodisi še tako glupa šega, n. pr. v Parizu, Benetkah ali Amsterdamu, Čehi so jo takoj imeli; tako se je med nje zatrosil z Angleške tuji wiklefizem in z Nemčije protestantizem. Vera pradedov, podedovana od slovenskih blagovestnikov in svetih čeških knezov bila je opuščena od nehvaležnih sinov, z njo pa so ginili i sveti odnošaji in konečno govor. Skoro vse češko razumništvo se topi v tuji ateistični kulturi.

Tak cvet ateistične kulture je sežiganje mrtvih. V soboto so na staroslavnem Višegradu položili v rodbinsko rakev pepel soproge odličnega pokojnega rodoljuba Brannerja, koja je preminola v Parizu in ondi vsled njene želje bila — sežgana. To je prva češka mati, sežgana po smrti. Vendar se zeló dvoji, da bi bila pokojnica to zahtevala še pri življenji, ker je bila pobožna žena in je podpirala cerkve. Pogreb je bil seveda brez cerkvenih obredov, dasi so zanje prosili v Berlinu bivajočega praškega kardinala Schönborna brzajavno, da v to privoli, ali eminenca je to odklonil. Kanonik in župnik višegradski, č. gosp. Kafka je rakev samo pokropil, pomolil in — odšel. Nad grobom je imel na to mestni odbornik Vojta Nápostek (frandron) fulminantni — framasonski govor. Ta govor in ves obred dobro pobija in zavrača večerajšnji „Čech“ v svojem uvodniku, rekoč: „Je vže tako: Ljudje, kojih leto in dan ni v cerkev, na svetih krajih najraje demonstrujejo zoper cerkev. Kaj tacega se nismo nadejali od stranke, koja se tako rada nazivlje konservativno. Če je gospa Brannerjeva pustila v Parizu truplo spaliti po smrti, dala naj bi tudi pepel svoj pokopati ondi.“

Dnevne novice.

(Ondričekov koncert.) V torek dné 4. oktobra 1890 ob 1/2 8. nri zvečer priredi Fran Ondriček jedini koncert na vabilo „Glasbene Matice“. Iz posebne prijaznosti sodelujeta g. A. Razinger in g. Karol Hoffmeister. Vspored je naslednji: 1. Paganini: Koncert „D-dur“, igra Fr. Ondriček. 2. K. Bendl: a) Cypresi št. 5. („O bil to sladki sen“): A. Rubinstein; b) „Zjutraj“, poje g. A. Razinger. 3. Fr. Ondriček: a) „Barcarola“, H. Wieniavski; b) Poloneza (D-dur), igra Fr. Ondriček. 4. Kaán z Albestu: a) „Seu“ transkripcija na pesem Novotny-ja B. Smetana; b) „Obkročák“, A. Rubinstein; c) „Etuda“, igra g. K. Hoffmeister. 5. Fr. Ondriček: Fantazija na motive iz Smetanove opere „Prodana nevesta“, igra skladatelj. — Na glasoviru spremlja g. K. Hoffmeister. — Sedeži se dobivajo v čitalnični trafiki in pri gosp. Vaso Petričiču na Mestnem trgu. Cene: sedež I. vrste 4 gld., rezerviran sedež 3 gld., cerkl. I. 2 gld., cerkl. II. 1 gld. Vstopnina 80 kr. — Užitek tega večera bode nepozaben, uvažamo li, da bo Ondriček izvajal dve veliki skladbi, Paganinijev C dur koncert in fantazije na motive iz Smetanove opere. Ondriček je v minolem letu sviral te skladbe nekolikokrat rumunski kraljici, koja je bila vsa očarana vsled mojstrovega igranja. Z glasovirov je tedaj Ondrička spremljal slavni pianist Paderevski. Po dvornem koncertu zbrala se je odlična družba v dvorani hôtela „de France“ v Bukareštu in Poderevski je napil na zdravje največjega živečih goslarjev Fr. Ondričku. Poderevski je izjavil, da si kot umetelnik ne more predstavljati večjega užitka, nego je ženjalno Ondričkovo sviranje.

(Pogreb g. nadučitelja Govekarja) bil je res veličasten ter je pričal, koliko spoštovanje je pokojnik vžival med vsemi stanovi. Mnogi krasni venci so kar pokrivali pokojnikovo krsto; pogrebeev je bilo, kakor pri malokaterem velikem pogrebu. Iskrene so prelepe besede, ki jih je ob grobu pokojnikovem govoril g. Drenik, v spomin rajnemu jih tukaj vvrstimo: Malo vrednejih, od njega, sprejela je zemlja domača. — Ne le, kar moral je — kar zamogel je, delal in storil je. — Ljubezen do Svojih, do stanu svojega, do umetnosti in narave — do vsega lepega in koristnega; trdna volja, izredna marljivost, značaj in zmožnosti — iskreno domoljubje — pravi verski in državljanski čut, — te sile, gnale so motor življenja, posvečenega, blagru človeštva. — Posloviti se moramo! — Danes naj le tekó solzé — saj one lajšajo britko gorjé. —

Potem pa iščimo tolažbe v hvaležnem spominu: Da je bil — in kar nam je bil. V tem spominu našli bodo tolažbo: Nesrečna obitelj, sorodniki, prijatelji, spoštovatelji, — spomin tolažil bo: Kolege, šolsko mladež, občine, društva, in tolažil bo, zdaj osirotele pevke in pevce šišenske čitalnice. Brez gradov in milijonov umrl si — bogatin. Vsem nam zapustil si spomin lepih del in lastnostij. Zapustil si nam uzor moža, zato:

Slava Tvojemu spominu!

(Dolenjska železnica.) Razprave radi dolenjske železnice se ugodno vrše. Deželni zbor imel bo najbrž že v tem zasedanju priliko izreči se s svojim predlogom, koliko bo mogla dati v ta namen dežela Kranjska. — „Dol. Novicam“ se z dné 1 t. m. v tej zadevi poroča, da je dné 18 oktobra prišlo v Kočevje pet inženjerev, da bodo začeli od tam proti Ljubljani trasirati dolenjsko železnico ter vedó iz gotovega vira, da bode delalo do spomladi petnajst inženjerev priprave za dolenjsko železnico, spomladi pridruži se jim še 30 inženjerev, da bodo meseca junija 1891 že vsa dela, risanja itd. zgotovljena.

(Vabilo) na LXXXVII. odborovo skupščino „Matice Slovenske“ v sredo dné 12. novembra t. l. ob 5. uri popoldne v društveni hiši na Kongresnem Trgu št. 7. Dnevni red: 1. Potrjenje zapisnika o LXXXVI. odborovi seji. 2. Naznanila predsedništva. 3. Poročilo gospodarskega odseka. 4. Poročilo književnega odseka. (Razprava o Slov. Besedi.) 5. Poročilo tajnikovo. 6. Posameznosti.

(Društvo Südmark) šteje do zdaj 35 podružnic — med njimi tri na Kranjskem — z 2500 udi.

(Nesreča.) V Železnikih je dné 28. oktobra pal v Soro triletni Štefan Reinhard. Sicer so ga kmalu potegnili iz vode, vendar je bil že mrtev; poskusi, otroka zopet oživiti, bili so brez vspeha.

(V Gorjah) na Gorenjskem je za župana izvoljen posestnik Jakob Žumer, svetovalci so: Josip Černe, Mih. Zupan, Fr. Bancej in Vinc. Jan.

(Begun iz ljubljanskega grada) Fr. Odlazek, znani konjski tat, ki je po letu ušel iz ječe, je tudi vjet in tako so zopet vsi trije ubegli tički varno pod ključem. Klatil se je po Hrvatskem in Dolenjskem. Zasačili so ga žandarji na državni cesti, ko je gnal ukradenega konja. Ko ga je hotel orožnik zgrabiti, vstrelil je štirikrat nanj z revolverjem, a ga ni zadel; na to je zbežal in še drugi dan so ga našli skritega v nekem mrvišču.

(Nove orglje.) V jutrašnjem listu donesemo prošnjo odbora, ki se je osnoval, da potom dobrovoljnih darov nabere potrebno svoto za napravo novih, lepi, prenovljeni uršulinski cerkvi v Ljubljani, primernih orgelj. Ker je imel samostan veliko izrednih stroškov v zadnjem času z zidanjem novih šolskih prostorov in z olepšavo cerkvenega pročelja, zato je želeli, da ta prošnja najde prijazen odmev pri občinstvu vzlasti ljubljanskem.

(Slovensko gledišče.) Prva predstava letošnje zimske sezóne je bila zelo dobro obiskana. Igrala se je Raupachova igra „Mlinar in njegova hči“, katera občinstvu še vedno jako ugaja. Sploh se mora reči, da so tudi letošnje leto igralci ugodno rešili svoje vloge. Naj bolj so se odlikovali g. Borštnik, gospa Borštnikova, g. Sršen, in gospa Slavčeva. Prikazen duhov v tretjem dejanji pa se ni posebno posrečila.

(V Ameriko) se je v prvih osmih mesecih t. l. preselilo iz Avstrije 20.734 ljudij.

(Predsedništvo trgovinske zadruga v Idriji) nam je doposlalo te-le vrstice: „Nedavno je bil čitati v „Slov. Narodu“ dopis iz Idrije; zaradi nedeljskega počitka poročalo se je, da je bil pri shodu trgovinske zadruga, na predlog predsedništva, da bi se prodajalnice v Idriji v nedeljah in praznikih ob 12. uri opoldne zapirale, edini trgovec gosp. Val. Treven temu predlogu nasproti! To pa ni resnica! marveč je bila večina navzočih proti temu predlogu, zatorej se novi red do danes še ni vpeljal; toliko v pojasnilo. — Dostavek vredništva: S tem, da smo vsprejeli te vrstice, seveda ne odobravamo sklepa večine, marveč le potrdimo resničen dogodek, želeči, da bi se povsod spoštovala nedeljski počitek in posvečevanje ter smo prepričani, da bodo slovenski idrijski trgovci vpeljali red, ki bode v soglasji s krščanskimi načeli.“

(Umrl je) v Žužemberku čislani posestnik g. Fr. Pehani po dolgi bolezni v 64. letu. Lep pogreb je imel dné 30. oktobra. N. v m. p.!

(Iz Motnika) se nam z dné 31. okt. poroča: Žrtva hude zime je postala v vransko-štajerskih hribih kmetska postarna ženica, ki je obiskala svojo

omozeno hčer; vračajoč se dné 31. oktobra v Češnjice v Špitalski duhovniji, je na potu v snegu omagala in umrla. — Danes sneg ročno kopni. Pravijo namreč: Zgodnje zime se ni bati.

(Iz Fužin na Gorenjskem) se nam poroča dné 31. oktobra: Pretečeno nedeljo bilo je pri nas blagoslovljenje križevega pota. Obred je izvršil č. g. pater gvardjan Jožef Bizavičar. Novi križevi pot je prav umetno delo, ter lepo pristojna naši prijazni gotiški cerkvi. Okvire, po 2 metra visoke, je izdelal v gotiškem slogu lično in natančno podbarski mojster Matevž Kokelj iz Cirknega na Primorskem po primerno jako nizki ceni; zato ga priporočam vsakemu, ki potrebuje enakih del. Bila je ta dan tudi ustanovljena „Družba treznosti“. Vpisalo se je v družbo 5 oseb. Žalostno! „Lei lassen!“ — Vreme imeli smo kakor drugod nenavadno lepo, zato so pa tudi dela na Kranjsko-Koroški meji pri vrejevanji Belega potoka (Weissenbach) dobro napredovala. Res lično strugo so namenili vodi, toda ljudje pravijo, da le do prve povodnji. Jesen hoče zdaj pri nas nadomestiti, kar je zamudila poprej z vremenom. 28. t. m. padlo je blizo meter na debelo snega. Polomilo je po gozdih in vrtovih veliko drevja. Danes zopet sneži kakor v najhujši zimi. Ko bi tudi precej nehal, imamo ga že toliko, da bi bili preskrbljeni za celo zimo. Kaj hočemo! Bohinjci menda pravijo: „Kar pustimo ga.“ Tega mnenja smo tudi mi tukaj v Gorenjski Sibiriji.

(Samomer.) Neki A. S. vrnil se je iz Amerike v Gorico, kakor piše „Soča“, hoteč pregovoriti ženo, da gre v Ameriko. Žena pa mu je med tem umrla in on o tem ni ničesar vedel. To ga je tako prevzelo, da se mu je zmešalo v glavi in da se je pretekli ponedeljek sam ustrelil z revolverjem.

(Iz Goriškega) se poroča: Umrl je dne 27. okt. g. Mih. Koršič, župnik v Hojskem; rojen l. 1811. Bil je zelo delaven duhoven in vnet rodoljub. — Dne 26. oktobra je bil v mašnika posvečen g. P. Celestin, kapucin-bogoslovec. — Isti dan je gorelo med službo božjo na Lubinji Gori; zgorelo je 20 poslopij, zgorela sta dva konja, več krav in ovac. Zažgal je 17leten, neumen mladenič. — Odbor društva „Sloge“ je imenoval kot tretjo učiteljico na dekliški šoli gospodičino Ano Dovgan; na njeno mesto pride gospodičina Karolina Lašič, dozdej vrtnarica na otroškem vrtu družbe sv. Cirila in Metoda v Pevmi.

(Osnovni občni zbor tržaškega podpornega in bralnega društva) bode dne 16. novembra. Izvoliti se ima novo vodstvo; želeli je torej obilne vdeležbe.

(Cesta čez Vagensperg.) V seji kupčijske in trgovinske zbornice dné 28. oktobra je g. Hren govoril o cesti čez Vagensperk tako-le: Prečastitim gospodom slavne zbornice bo gotovo še v spominu, da so se občine litijskega okraja pred dvema letoma obrnile peticijo na slavno trgovinsko zbornico za preložitve ceste čez Vagensperk, v kar je zbornica pritrdila in slavnemu deželnemu odboru predložila. Slav. deželni odbor in slav. deželni zbor sta zadevo uže predlansko leto pretresavala. Lansko leto je sl. deželni zbor sklenil, da se ima omenjena cesta čez Vagensperk delati in sl. deželni odbor je v tekočem letu omenjeno delo v roke vzel, ter kos blizu dveh kilometrov dolgosti prav ugodno oddal, katera cesta se zdaj dela. — Cuti pa je, da ima sl. deželni odbor vsled „Dolenjske železnice“ pomisleke, in sicer je izročil sl. deželnemu zboru predlog, da bi se samo še majhen kos ceste naredil, nadaljevanje pa da bi se ustavilo. Nekaterim gospodom te slavne zbornice je Vagensperk gotovo znan, koliko ubogi vozniki, ki promet in ljudi prepeljavajo, trpé, živino trpinčijo in mora voznik s pod klanca petkrat na vrh peljati, da potem polni voz naloži, koliko zamudé vozniki, koliko trpi trgovina, poleg vsega omenjenega je pa voznik in živina v nevarnosti. Litijski sodnijski okraj je eden največjih naše dežele, ker šteje blizo 23.000 ljudij, za to ni čudno, da se pri obilni vožnji pritožbe pogostoma nahajajo, kako da se živina trpinči in nesreče provzročajo. Zato je splošno veselje med prebivalci litijskega okraja, ko so zvedeli, da je deželni zbor v lanskem zasedanju sklenil, da se bo cesta preložila; nasproti bi bila pa zdaj nejevolja toliko večja, ako bi se dela pri cesti ustavila. Ker je siloviti Vagensperk v naši deželi edini, da ima tako nesrečno cesto, čeravno tako blizu železnice, stavim jaz nujni predlog: Slavna zbornica naj sklene kakor hitro mogoče in sicer v tem zasedanju deželnega zborovanja, in naj upliva na to, da bi se ne ustavljalo delo na omenjeni cesti, ampak

da se zaporedoma dela, in sicer tako, kakor je bil sklep deželnega zbora lansko leto. Predlog ni bil samo soglasno vsprejet, ampak so se tudi drugi gg. svetovalci izrekli, da je jako važen in nujen.

(Ladija na barju) Pretekli teden je bila odkrita najdena ladija na barju, o kateri smo že poročali v svojem listu. Gospod kustos Alf. Müllner je zrisal ladijo mineli petek in dal je vzdigniti nekaj kosov, kateri kažejo konstrukcijo ladije. G. Pirc, tajnik kmetijske družbe in g. Kastner ml., amateur-fotografa sta ladijo fotografirala te slike se bodo razstavile v deželnem muzeju na ogled.

(Poročil) se je danes g. Ubald pl. Trnkoczy, lekar, z gospico Jerico Badoviučevo iz Zagreba.

Telegrami.

Dunaj, 3. novembra. Prihod carjevičev je napovedan na četrtek 6. t. m.

Dunaj, 3. novembra. Cesar se je vdeležil danes zadušne maše za rajnega cesarjeviča v Meyerlingu.

Gradec, 31. oktobra. Deželni zbor je izvolil v današnji seji odbor devetih udov v posvetovanje o zdravstvenem zakonu. Poslanci Offenluger in tovariši so vložili postavni načrt glede na vpeljavo političnega dovoljenja za ženitev.

Wiesbaden, 2. novembra. Vojvoda Naveski pride danes v Luksenburg in bode jutri osebno otvoril zbornico.

Potsdam, 31. oktobra. Belgijski kralj se je popoldne domov povrnil. Vladarja sta se presrečno poslovila.

Varšava, 31. oktobra. Če tudi oblastva branijo, vender se še vedno nadaljuje izseljevanje v Brazilijo. Nedavno je hotelo mnogo ljudij iz kališkega okraja uiti preko meje; 100 jih je prišlo čez mejo, 270 oseb pa je prišla obmejna straža.

Novi York, 2. novembra. Vsled najnovjših podatkov živi v Združenih državah vsega vkup 62.480.540 ljudij.

Novi York, 3. novembra. Irska poslanca Dillon in Obrien sta prišla sém. Irska družva so ja z navdušenjem sprejela.

London, 3. novembra. Vkupni izid mestnih volitev je, kolikor je do sedaj razvidno, za liberalce ugoden.

MATIJA HORVAT,

čevljarski mojster

V Ljubljani, sv. Petra cesta št. 32

priporoča se v obila naročanja raznovrstnega

obuvala

za gospode, gospé in otroke,

katera izvršuje cenó, pošteno, iz zanesljivo trpežnega blaga in po zahtevi od najfinije do najprostejšje oblike. (11-19)

Posilja naročeno blago dobro spravljeno in poštine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudo podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kiškega srebra in iz medenine najnovije oblike, kot

monstrane, kelihov, svetilnic, svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložil načrt.

Stare reči popravim, ter jih v ognji pozlatim in posrebrim. Na blagovoljna vprašanja rado-voljno odgovarjam. (52-42)

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici, ulica Morelli šte. 17.

Posilja naročeno blago dobro spravljeno in poštine prosto!

Vremensko sporočilo.

Dan	Cas	Stanje		Veter	Vreme	Mokriše na 24 ur v in.
		zrakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
7. u. zjut.	733.3	0.6	brezv.	megla	0.00	
8. u. pop.	732.4	2.8	"	oblačno		
9. u. zveč.	733.3	-0.6	"	megla		
7. u. zjut.	734.7	-1.0	brezv.	megla	0.00	
8. u. pop.	734.1	2.0	"	"		
9. u. zveč.	732.1	1.2	"	"		

bređnja temperatura obeh dni 2.8°, in 2.2°, za 4.5° in 4.8° pod normalom.

Št. 20.248.

Ustanove.

(3-1)

Za 1890. leto ima magistrat ljubljanski podeliti sledeče ustanove:

1. **Jan. Bernardinjevo** v znesku gl. 80.35
2. **Jurij Thalmeinerjevo** v znesku gl. 86.26
3. **Jos. Jak. Schillingovo** v znesku gl. 86.10
4. **Jan. Jost. Weberjevo** v znesku gl. 90.92 do katerih imajo pravico hčere Ljubljanskih meščanov, ki so revne, poštenega obnašanja in so se letos omožile;
5. **Jan. Nik. Kraškovičovo** v znesku gl. 79.80 do katere ima pravico ubogi ali zadolženi kmet št. peterske fare;
6. **Jak. Anton Fancojevo** v znesku gl. 67.20 do katere ima pravico uboga poštna nevesta meščanskega ali nižjega stanu;
7. **Jos. Feliks Sin-ovo** v znesku . gl. 48.30 do katere imate pravico dve najbolj revni deklici iz Ljubljane;
8. **II. Ant. Raabovo** v znesku . gl. 205.— Do ene polovice te ustanove ima

pravico ubožna in poštna vdova ljubljanskega meščana, do druge polovice pa ima pravico ubožna, dobro odgojena in že zaročena hči ljubljanskega meščana po po poroki;

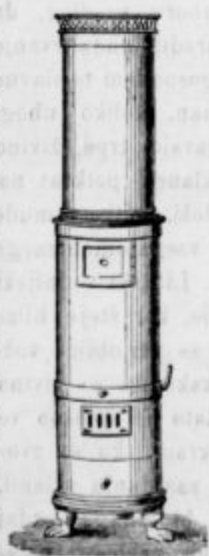
9. **Jan. Nep. Kovačovo** v znesku gl. 151.20 katera se ima razdeliti med štiri v Ljubljani bivajoče revne očete ali vdove-matere, ki imajo po več otrok in ubožta niso sami krivi;
10. **Helene Valentinjeve** v znesku gl. 84.— katero je razdeliti med otroke v frančiškanski fari v Ljubljani rojene, ki nimajo starišev in še niso 15 let stari;
11. **ustanovo za posle** od neimovanega dobrotnika v znesku gl. 50.40 katero je razdeliti med štiri uboge posle, ki ne morejo več delati in so na dobrem glasu.

Prošnje za te ustanove vložé naj se s potrebnimi prilogami vred pri tukajšnjem uradu do

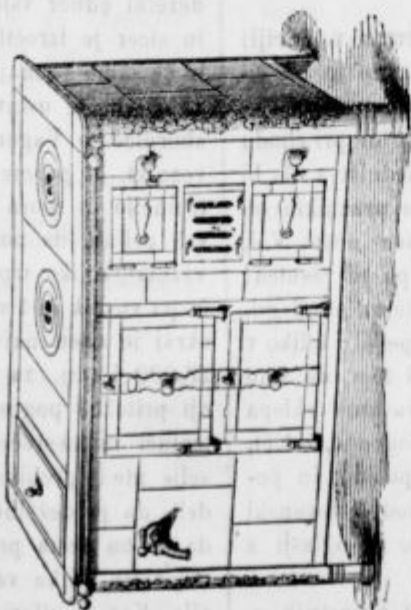
30. novembra 1890.

Mestni magistrat ljubljanski dne 30. oktobra 1890.

Trgovina z železnino
ALBIN-a C. AHČIN-a,
v LJUBLJANI, Gledališke ulice šte. 8,

ima vedno bogato zalogo peči, samostalnih štedilnih ogrinjš in posameznih delov za nje, kakor: vratice, vratice ognjišč za silo, ognjiščnih oklepov, roštov za praženje, plat. cevi za dimnike itd.

Staro železo, mesing, baker, kositar, eink, svinec kupuje se vedno po najvišjih cenah. (12-5)

Sargova glicerina zobna crema.

Izvrstno sredstvo za lepe svetle zobe.

Po kratki rabi neobhodno potrebno sredstvo za čiščenje zob.

Kalodont.

Od zdravstvenega urada potrjeno.

Prav prilično na popotovanji. Dišeče okrepčevalno.

Neškodljivo celo za najnežnejše zobe.

V Nemčiji, Franciji itd. se rabi že z največjim vspehom, nadalje na dvorih, v najvišjih krogih, kakor tudi v navadni družini.

Dobiva se v lekarnah in parfumerijah itd. Komad 35 kr.

Premija na svetovni razstavi v Londonu 1862, Parizu 1867, Dunaji 1873, Parizu 1878.

Klavirji na obroke za na deželo

salonski krilasti klavir, pianine (52-40)

iz tovarne svetovno znane tvrdke (Gottfried Cramer) — Wilh. Mayer na Dunaji za 380 gld., 400 gld., 450 gld., 500 gld., 550 gld., 600 gld., 650 gld., pianine za 350 gld. do 600 gld. Klavirji drugih tvrdk za 280 do 350 gld.

Izposojilo klavirjev za na deželo pod najugodnejšimi pogoji.

Prodajalnica in posojilnica klavirjev A. Thierfelder, Dunaj, VII., Burggasse 71.